

MEHMET AKİF ERSOY

SAFAHAT SÖZLÜĞÜ

OSMAN SAYIN ANADOLU LİSESİ

2023

GİRİŞ

Mehmet Âkif Ersoy 20 Aralık 1873'te İstanbul'da, Fatih ilçesi Sarıgözel mahallesinde dünyaya geldi. Annesi Buhara'dan Anadolu'ya geçmiş bir ailenin kızı olan Emine Şerif Hanım; babası ise Kosova doğumlu, Fatih Camii medrese hocalarından Mehmet Tahir Efendi'dir. Babası, ona ebced hesabıyla doğum tarihini ifade eden "Ragîf" adını verdi. Fakat telaffuzu zor geldiğinden arkadaşları ve annesi ona "Âkif" ismiyle seslendi, zamanla bu ismi benimsedi.

İlk öğrenimine Fatih'te Emir Buhari Mahalle Mektebi'nde başladı. İki yıl sonra iptidai (ilkokul) bölümüne geçti ve babasından Arapça öğrenmeye başladı. Ortaöğrenimine Fatih Merkez Rüştiyesi'nde başladı (1882). Aynı zamanda Fatih Camii'nde Farsça derslerini takip etti. Mehmet Âkif, rüştiyedeki eğitimi boyunca Türkçe, Arapça, Farsça ve Fransızca dillerinde hep birinci oldu.

Rüştiyeyi bitirdikten sonra 1885'te dönemin gözde okullarından Mülkiye İdadisi'ne kaydoldu. 1888'de okulun yüksek kısmına devam etmekte iken babasını kaybetti. Ertesi yıl büyük Fatih yangınında evlerinin yanması aileyi yoksulluğa düşürdü. Babasının öğrencisi Mustafa Sıtkı aynı arsa üzerine küçük bir ev yaparak aileyi bu eve yerleştirdi.

Mehmet Âkif öncelikle meslek sahibi olmak ve yatılı okulda okumak istediği için Mülkiye İdadisi'ni bıraktı. O yıllarda yeni açılan ve ilk sivil veteriner yüksekokulu olan Ziraat ve Baytar Mektebi'ne (Tarım ve Veterinerlik Okulu) kaydoldu. Okul yıllarında spora büyük ilgi gösterdi; başta güreş ve yüzücülük olmak üzere uzun yürüyüş, koşma ve gülle atma yarışlarına katıldı; şiiire olan ilgisi okulun son iki yılında arttı. Mektebin baytarlık bölümünü 1893 yılında birincilikle bitirdi. Daha sonra bu okulda Türkçe öğretmenliği yapacaktır. Resimli Gazete'de

II. Meşrutiyet'in büyük etkisinde kalan Âkif, arkadaşı Eşref Edip ve Ebül'ula Mardin'in çıkardığı ve ilk sayısı 27 Ağustos 1908'de yayımlanan Sırat-ı Müstakim dergisinin başyazarı oldu. Balkan Savaşı, Çanakkale Muharebeleri ve Kurtuluş Savaşı dönemlerinde çeşitli görevlerde bulunup, Balıkesir'e giderek 6 Şubat 1920 günü Zağnos Paşa Camii'nde çok heyecanlı bir hutbe verdi. Halkın beklenmedik ilgisi karşısında daha birçok yerde hutbe verdi, konuşmalar yaptı ve İstanbul'a döndü.

1921'de Ankara'da Taceddin Dergâhı'na yerleşen Mehmet Âkif, 500 lira ödül konularak açılan İstiklâl Marşı yarışmasına başta katılmadı. Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey'in ricası üzerine arkadaşı Hasan Basri Beyin teşvikiyle ikna oldu. Onun orduya ithaf ettiği İstiklâl Marşı, 17 Şubat günü Sırat-ı Müstakim ve Hâkimiyet-i Milliye'de yayımlandı. Hamdullah Suphi Bey tarafından mecliste okunup ayakta dinlendikten sonra 12 Mart 1921 Cumartesi günü saat 17:45'te Milli Marş olarak kabul edildi. Âkif, ödül olarak verilen 500 lirayı hayır kurumuna bağışladı.

Kurtuluş Savaşı ve zafer sonrası uzunca bir süre Mısır'da yaşayan Milli Şâirimiz Mehmet Âkif Ersoy, 17 Haziran 1936'da tedavi için İstanbul'a döndü. 27 Aralık 1936 tarihinde İstanbul'da, Beyoğlu'ndaki Mısır Apartmanı'nda vefat etti, Edirnekapı Şehitliğinde yatmaktadır. En önemli iki eseri İstiklal Marşı ve şiiirlerini yedi kitap halinde topladığı Safahat'tır.

SAFAHAT

Safahat”, Mehmet Âkif Ersoy’un şiirlerini topladığı yedi kitaplık şiir külliyyâtının adıdır. İçinde 11.240 mısra tutan 108 şiir bulunmaktadır.

Birinci kitap, yalnız “Safahat” adını taşır. Bundan başlayarak sıra numarası almış bulunan öteki kitapların ayrıca isimleri vardır. Müstakil ciltler hâlinde ve farklı zamanlarda birkaç baskı yapmış olan kitaplar, latin harfli baskılarından önce bir arada, tek cilt içinde yayınlanmamıştır. Yedi kitabın ilk altısının bütün baskıları İstanbul’da, yedinci kitabın ise Kahire’de yapılmıştır.

Safahat’ı teşkil eden yedi kitabın mısra sayıları ile eski harflerle yapılmış baskılarının tarihleri şöyledir:

- 1. Safahat:** 44 şiir, 3084 mısra. Üç baskı: 1911, 1918, 1928.
- 2. Süleymâniye Kürsüsünde:** Bir şiir, 1002 mısra. Dört baskı: 1912, 1914, 1918, 1928.
- 3. Hakkın Sesleri:** 10 şiir, 482 mısra. Üç baskı: 1913, 1918, 1928.
- 4. Fâtih Kürsüsünde:** Bir şiir, 1692 mısra. Dört baskı: 1914 (iki baskı), 1918, 1924.
- 5. Hâtıralar:** 10 şiir, 1314 mısra. Üç baskı: 1917, 1918, 1928.
- 6. Âsım:** Bir şiir, 2292 mısra. İki baskı: 1924, 1928.
- 7. Gölgeler:** 41 şiir, 1374 mısra. Bir baskı: 1933.

Safahat, 1943 yılından itibaren yeni harflerle de basılmaya başlanmıştır. Şimdiye kadar yüz defadan fazla ve beş yüz bin adet kadar basılmış olan “Safahat”, yurdumuzda en fazla alınan ve okunan, bir şiir ve fikir kitabıdır.

SÖZLÜK

A

a'dâd	: Adetler, sayılar.		
a'mâk	: Derinlikler.	akdâh	: Kadehler.
âbâ	: Atalar.	akdes	: En mukaddes.
âbânî	: Sarık.	âkil	: Yiyen.
abes	: Boş.	akîm	: Kısır.
ab-rû	: Yüz suyu.	aksâ	: En son, uzak.
adalî	: Adaleli.	aktâr	: Taraflar, yanlar.
adem	: Yokluk.	akvâl	: Sözcükler.
adû, adüvv	: Düşman.	akvâm	: Kavimler, ırklar.
afâk	: Ufuklar.	âlâm	: Elemler, üzüntüler.
ağbânî	: Bir çeşit beyaz bez.	amâde	: Hazır.
ağniyâ	: Zenginler.	amâl	: Emeller.
ağûş	: Kucak.	amel-mânde	: İş göremez durumda olan.
ağyâr	: Başkaları, yabancılar, düşmanlar.	âmennâ	: İnandık.
âhâd	: Ferteler, kişiler.	amîk	: Derin.
ahcâr	: Taşlar.	amûd	: Sütün.
ahenîn	: Demirden.	an karîb	: Yakında.
aheste	: Yavaş yavaş.	anânât	: Ananeler.
ahfâd	: Torunlar.	anâsır	: Unsurlar.
ahiren	: Sonradan.	ârâ	: Oylar.
ahlâf	: Gelecek nesiller.	arâkiyye	: Külâh.
ahlât	: Karışım.	arakiyye	: Yünden yapılmış bir çeşit külâh.
ahrâr	: Hür kişiler.	arâm	: Durma, dinlenme.
ahyâ	: Diri.	arâmgâh	: Dinlenme yeri.
ailât	: Aileler.	arsenik	: Sıçanotu.
akabât	: 1- Korkunç hadiseler.		
			2- Tehlikeli anlar.
			3- Sarp geçit.

arz : Toprak, yeryüzü.
 asân : Kolay.
 âsâr : Eserler.
 asûde : Rahat.
 âsümân : Gökyüzü.
 aşinâ : Bildik, bilen.
 âşiyân : Yuva.
 aşûb : Kargaşa.
 ateh (getir-): Bunamak.
 ateh : Bunama.
 âtî : Gelecek.
 attâr : Baharatçı, aktar.
 avâlim : Âlemler, dünyalar.
 âyât : Âyetler.
 ayyuk : Kuzey yarım kürede
 bir yıldız.
 azâde : Hür.

B

ba's : Dirilme.
 ba'sü ba'de'l-mevt: Ölümden sonra
 diriliş.
 bâb : Kapı.
 bâd : Rüzgâr.
 bâde : Kadeh.
 bâdî : İlk, başlangıç.
 bâdî : Sebep.
 badîye : Çöl.
 bâh-nâme : Müstehcen kitap.
 bahr : Deniz.
 bahr-i ahmer: Kızıldeniz.
 bahs-i dûradûr : Uzayıp giden mevzu.
 bâlâ : Üst.
 bâr : Yük.
 bârân : Yağmur.
 bârgâh-ı rahmet: (Allah'ın) rahmet
 katı.
 bârû : Sur, kale duvarı.
 bâzîçe : Oyuncak.
 bedâyi' : Güzellikler.
 bedi' : Güzel.

bedîhî : İspata gerek duyulma-
 yacak kadar açık,
 apaçık.
 bedreka : Kılavuz.
 behâim : Hayvanlar.
 behîmî : Hayvanca.
 beht : Şaşkınlık.
 beka : Kalıcılık.
 beliyyât : Belalar.
 benân : Parmaklar.
 benât : Kızlar.
 bendegân : Padişahın hizmetinde-
 kiler, kullar, hizmetli-
 ler.
 berâhîn : Deliller.
 berceste : Güzel.
 berdâr : Asılmış.
 berf : Kar.
 berhâne : Eski, büyük harap ev.
 berhudâr : Mutlu.
 berîn : Çok yüksek.
 berk-i nigâh : Şimşek (gibi) bakış.
 berk-süvârâne : Şimşek gibi süratli.
 ber-mu'tâd : Alışıldığı üzere.
 bernâmece : Program.
 ber-tasnif : Ayrıntılı.
 berzede : Biriktirilmiş.
 besîm : Güleryüzlü.
 beşâret : Müjde.
 beşuş : Asık.
 beşûş : Gülümser.
 bevâdî : Çöller.
 beyâbân : Çöl.
 beyyinât : Deliller.
 beyzâ : Bembeyaz.
 bezl (et-) : Cömertçe vermek.
 bezm : Meclis, toplantı.
 bî-ârâm : Durup dinlenmeme.
 bîdâr : Uyanık.
 bidâyet : Başlangıç.
 bîhûş (et-) : Aklını başından almak.
 bîkes : Kimsesiz.

bilâinsâf : İnsafsızca.
 bilfarz : Farz edelim ki.
 bîmâr : Hasta.
 bîmeâl : Anlamsız, manasız.
 -bîn : Gören.
 binâ : Medreselerde okunan
 Arapça ders kitapların-
 dan biri.
 bî-payân : Sınırsız.
 bîster : Yatak.
 bîtâb : Güçsüz.
 bîtenâhî : Sonsuz, tükenmez.
 bîvâye : Nasipsiz.
 bîzâr : Çaresiz.
 bu'd : Uzaklık, mesafe.
 bu'd-i mutlak: Evrenin tamamı, son-
 suz geniş.
 bûd u nebûd : Var yok.
 bûd : Varlık.
 buhayre : Göl.
 buk'a : Ülke, bölge.
 bükâ : Ağlama.
 bülend : Yüce.
 bünyâd (kur-): Temel atmak.
 bünyân : Bina, yapı.
 bürehne : Çıplak.
 bürûc : Burçlar.
C-Ç
 cahîm : Cehennem.
 camadan : Çapraz şekilde iki sıra
 düğmeli bir çeşit kısa
 ve kolsuz üstlük.
 câmid : Cansız, donmuş.
 cârî : Akan, geçerli.
 câvidân : Ebedi, sonsuz.
 cây : Yer.
 cebânet : Korkaklık.
 ceberût : Aşırı kibir, azamet.
 cebîn : 1. Alın, 2. Korkak.
 cebîn-i sîmîn: Gümüş rengi alın.
 cebrî : Zoraki.
 ced : Ata, dede.

cedelgâh : Mücadele yeri.
 cefâ-dîde : Cefa görmüş.
 cehîmî : Cehenneme ait.
 celâdet : Yiğitlik.
 celî : Belli.
 cenâh : Kanat.
 cenub : Güney.
 cerh (et-) : 1- Yaralamak.
 2- Çürütmek, iptal
 etmek.
 cerîde : Gazete.
 cerîha : Yara.
 cevâmî : Câmililer.
 cevelân : Dolaşmak.
 cevelangâh : Dolaşma, gezinme yeri.
 cevf : İç, boşluk.
 cevv : Hava, boşluk.
 ceyb : Cep.
 cibâh : Cepheler, alınlar.
 cîbâl : Dağlar.
 cibâl-i velvedâr: Sesli dağlar.
 cibillî : Yaratılış.
 cidâl : Karşılıklı kavga.
 cidâr : Duvar.
 cîfe : Leş.
 cihâz : Çeyiz.
 ciyfe : Leş.
 cû : Açlık.
 cûd : Cömertlik.
 cûş (et-) : Coşmak.
 cûşîş : Coşkunluk, aşırı
 heyecanlanma.
 cûy : İrmak.
 cûybâr : Akarsu, ırmak.
 cûy-ı cârî : Akarsu.
 cûdâ : Uzak.
 cündî : Sipahi.
 cünûn : Delilik.
 cür'a : Yudum.
 çâk (et-) : Parçalanmak.
 çakşır : Erkek şalvarı.
 çâlâk : Çevik.
 çerâğ : Kandil.
 çin : Kıvrım.

D

dâd	: Adâlet.
dâhî-i mehîb:	Büyük dâhi.
dalâlet	: Sapıklık.
dâmân	: (Koruyucu) etek.
daman-ı aşk:	Allah'ın varlık katının eteği.
dâmen	: Etek.
dâmen-i irfân:	Bilim ve fen eteği.
dâr	: Ev.
darabân	: Çarpma, çarpıntı.
dârât	: Gösteriş.
dâye	: Dadi.
debboy	: Depo.
defîn	: Gömülü.
dehân	: Ağız.
dehân-ı hasret:	Hasret ağzı.
dehhâş	: Çok dehşetli, pek korkunç.
dehr	: Dünya.
dehşet-âkin:	Dehşetli.
dehşetnâk	: Dehşetli.
dem	: Zaman.
dembest	: Susan, susmuş.
demevî	: Kanlı.
dem-güzâr (ol-):	Vakit geçirmek, eğlenmek.
demîde	: Yetişmiş.
demsâz	: Sırdaş.
dendân	: Diş.
denî	: Alçak.
der	: Kapı
deragûş	: Kucaklama.
der-âgûş	: Kucaklama.
derk	: Anlama.
derpey	: Ardisıra.
derpîş	: Göz önünde bulunma.
dest	: El.
destâr	: Sarık.
dest-i tecebbür:	Zorlayıcı el.
deştzâr	: Çöl.
devâhî	: Felaketler.

devâir	: Daireler.
devr-i sâbık:	Eski devir.
deycür	: Çok karanlık.
deyyâr	: Evin içinde oturan.
dibâce	: Önsöz.
dîdâr	: Güzellik, yüz güzelliği, çehre.
dîde	: Göz.
dil	: Gönül.
dil-cû	: Gönül çeken.
dil-hâh	: Gönlün istediği.
dirîg	: Esirgeme.
dûd	: Duman.
dûdmân	: Aile.
duhât	: Dahiler.
dûn	: Aşağı.
dûrâdûr	: Uzaktan uzağa.
dûş	: Omuz.
dûş-ı ıztırâr:	Çaresiz omuz(lar).
dümû	: Gözyaşları.
dümû'-ı istimdad:	Yardım dileyen gözyaşları.
dürdâne	: İnci.

E

eb'âd	: Her taraf.
ebkâr	: Bekârlar.
ebkem	: Sessiz, dilsiz.
ebleh	: Ahmak.
ebr	: Bulut.
ebrâr	: İyiler, dindar insanlar.
ebsâr	: Gözler.
ecîr	: Gündelikçi.
ecrâm	: Cisimler, yıldızlar.
ecsâd	: Cesetler.
eczâ	: Parçalar.
edvâr	: Devirler.
edyân	: Dinler.
ef'al	: İşler.
efkâr	: Fikirler.
eflâk	: Felekler.
efser	: Taç.
efvâh	: Ağızlar.

efvân : Artan, çoğalan.
 ehad : Tek.
 ehibbâ : Dostlar.
 ehl-i fâka : Yoksullar.
 Ehl-i Salîb : Hristiyanlar.
 ekvân : Kâinat.
 elfâz : Lafızlar, sözler.
 elsine : Diller.
 elvâh : Diller.
 elvân : Renkler.
 emr-i bi'l-ma'ruf: İyiliği emretme.
 emr-i müker: Kötülüğü emretme.
 emvâc : Dalgalar.
 emvâl : Mallar.
 emvât : Ölümler.
 encâm : Son.
 encüm : Yıldız.
 encümen : Cemiyet, meclis,
 komisyon.
 enf : Burun.
 enfâ : Çok faydalı.
 enfâs : Nefesler.
 enfâs-ı habîs : Pis nefesler.
 enîn : Feryat, inleyiş.
 enîn-i rûh : Ruhun inlemesi.
 enîn-i tazarrû': İniltili yakarış.
 enîs : Dost.
 ensâl : Soylar, nesiller.
 envâr : Nurlar.
 enzâr : Bakışlar.
 erhâm : Döl yatakları.
 ervâh : Ruhlar.
 erzel : En rezil.
 eshâr : Seherler, sabahlar.
 eslâf : Öncekiler.
 esmâ : İsimler.
 esnâm : Putlar.
 esrâr : Sırlar.
 eş'âr : Şiirler.
 eşbâh : Şekil, madde.
 eşcâr : Ağaçlar.
 eşedd : En şiddetli.
 eşhâs : Şahıslar, kişiler.

eşvâk : Şevkler, neşeler.
 etfâl : Çocuklar.
 evâmir : Emirler, buyruklar.
 evrâd : Dinî dualar.
 evtâr : Teller.
 evtâr-ı îmân: İman telleri.
 evzâ : Vaziyetler, hâller,
 durumlar.
 eytâm : Yetimler.
 eyvân : Saray.
 eyyühe'n-nâs: Ey insanlar.
 ezhân : Zihinler.
 ezhâr : Çiçekler.
 ezkâr : Zikirler.
 ezmân : Zamanlar.
 ezvâk : Zevkler.

F

fâhûr : Övünen.
 fâka : Yoksulluk.
 faslam : Benek benek.
 fâtr : Yaratıcı.
 fâtr-ı mutlak: Mutlak yaratıcı;
 Allah.
 fecâyi : Facialar.
 felâh : Kurtuluş.
 ferâg-ı bâl : Kaygısız.
 ferâiz : Farzlar.
 ferdâ : Yarn.
 ferdâ-yı mevûd: Vaad edilen sabah.
 ferîd : Biricik.
 ferîh u fahûr: Rahat, ferah.
 ferîh : Ferah, sevinçli.
 ferîk : Korgeneral.
 ferkada : Büyükaının en
 parlak yıldızı.
 ferrâş : Temizleyici, süpürücü.
 fersûde : Eskimiş.
 ferş : Yaygı.
 ferş-i râh : Yola serilen yaygı, halı.
 feşân : Saçan.
 fetret : Kargaşa dönemi.
 fevc fevc : Bölük bölük.

feverân : Galeyan.
 fevk : Üst.
 fevka'l-beşer: İnsanüstü.
 fevka'l-itiyâd: Olağanüstü.
 fevzâ : Kargaşa.
 feyfâ : Düzlük, büyük
 sahra, çöl.
 feyyâz : Çok feyizli.
 fezâgerd : Fezayı dolaşan.
 fezâil : Faziletler.
 fıkdan : Yokluk, kıtlık.
 firaklı : Acıklı.
 firâr : Kaçış.
 firîb : Aldatan.
 fodla : Molla ekmeği.
 fuâd : Kalp, yürek.
 fukahâ : İslam hukukunu bilen
 kişiler.
 fusûl : Fasıllar, mevsimler.
 fücûr : Ahlaksızlık,
 günahkârlık.
 fûnûn : Fenler.
 fûshat-serâ : Genişlik.
 fûshat-serâ-yı dûrâ-dûr: Uzayıp
 giden genişlik.
 füsûnkâr : Büyülü.
 fûtûh : Zafer, gönül rahatlığı.
 fûtûr : Ürkeklik.
 füyûz : Feyizler.

G

gabrâ : Yeryüzü.
 gafir : 1- Çok kalabalık.
 2- Yaygın, kaplayan,
 örtün.
 gam-güsâr : Gam ortağı, dert
 arkadaşı.
 gamkîn : Gamlı.
 gamz : Belirtme.
 garâîb : Garip şeyler.
 gasl : Yıkama.
 gaşy (ol-) : Sarhoş olmak.

gaşy : Kendinden geçme.
 gayz : Kızgınlık, kin.
 gehvâre-i nâz: Nazlı beşik.
 gerd : Gezen, dolaşan.
 gerdûn : Dünya, felek.
 gerdûne : Araba.
 gılzet : Kabalık.
 girivv : Çılgılık.
 girân-seyr : Ağır ağır dolaşma.
 girîbân : Yaka.
 girîzân : Kaçıcı, kaçan.
 girûdâr : Mücadele, savaş.
 girûdâr-ı mâişet: Geçim kavgası.
 girye : Gözyaşı.
 girye-i mâtem: Acı, gözyaşı.
 -gû : Söyleyen.
 gubâr : Toz.
 gufrân : Affetme, Allah'ın affı,
 merhameti.
 gulgulehîz : Feryat koparan.
 gûnâgûn : Çeşit çeşit.
 gunûde : Uyuklamış.
 gurebâ : Garipler, kimsesiz
 kişiler.
 gusn : Dal.
 gusûn : Filizler.
 gûş : Kulak.
 gülgûn : Gül renkli.
 gülşen : Gül bahçesi.
 gümrâh : Yolunu kaybetmiş.
 güzîn : Seçkin, saygıdeğer.

H

hâb : Uyku.
 hâbgâh : Uyunacak yer.
 hâb-ı sükûnet: Susma uykusu.
 habl : İp.
 habt (et-) : Ağzımı kapama.
 hacâlet : Utanma.
 hâcât : İhtiyaçlar.
 hacer : Taş.
 hacîl : Utanmış.

hacle	: Gelin odası.	havâic	: İhtiyaçlar.
hacr	: Birini malını kullan- maktan men etme.	havârik	: Harikalar.
hadîd	: Öfkeli.	havass	: Aydınlar, seçkinler.
hadrâ	: Yeşil.	havâtır	: Hatıralar.
hâib ü hâsir	: Hiçbir şey elde edemeyen.	havf u recâ	: Korku ve ümit.
hâib	: Kederli, umutsuz.	hâvî	: İhtivâ eden, içine alan, kaplayan.
hâil	: Engel.	havl	: Çevre.
hâile	: Dram, trajedi.	havsalaçâk	: Anlayışı parçalayan.
hâk	: Toprak, yeryüzü.	hayâl-i te'bid	: Ebedîlik, ölümsüzlük hayali.
hâk-sâr (et-)	: Yıkamak, yerle bir etmek.	haybet	: Yoksunluk, mahrum- luk, ziyan, korku.
hâledâr	: Hâle içine alınmış.	hayfâ	: Yazık.
halîta	: Karışım.	hâyır	: Bahçelik, bostan.
hamâkat	: Ahmaklık.	hayırhâh	: Hayır isteyen.
hamdele	: Allah'a hamd etme.	hayme	: Çadır.
hâmûn	: Ova, kır.	hayret-fezâ	: Hayret veren.
hâmûş	: Suskun, sessiz.	hayyiz	: Süreklilik.
handân	: Sevinçli.	hazâin	: Hazinele.
hande	: Gülme, gülüş.	hazân	: Sonbahar.
hânümân	: Ev, bark, ocak, yuva.	hazele	: Aşağılık gürûh.
hâr	: Sıcak.	hâzık	: Mühassıs.
haremeyn	: İki harem; Mekke'deki Harem-i şerif ile Medine'deki Peygamber mescidi.	hazîre-i sengîn	: Taştan mezar.
harın	: İnatçı.	hemâl	: Benzer.
harîm	: Ortak.	hemhâl	: Eş, benzer.
harta	: Harita.	hemrâh	: Yoldaş.
harun	: Huysuz.	hem-zebân	: Aynı dili konuşan, dost.
hâsir ü hâib	: Şaşkın ve çaresiz.	hendese	: Geometri.
hâsir	: 1- Hasret çeken. 2- Hasar gören, zarara uğrayan.	herc ü merc	: Kargaşa.
hasr	: Genellikten çıkarma, sınırlama.	herçî bâd âbâd	: Ne olursa olsun.
haşyet	: Korku.	herç-i bâd-âbâd	: Her yerde.
hâtîf	: Gaipten işitilen ses.	herze	: Saçma.
hatm	: Tüketme.	hestî	: Varlık.
hatt-ı mümâs	: Teğet çizgi.	heyâkil	: Heykeller.
hatve	: Adım.	heybetpûş	: Heybetli.
		heycâ	: Kavga.
		hezâr	: Bülbül.
		hıtta	: Ülke.
		hıyâbân	: İki yanı ağaçlı yol.
		hıyât	: İplikler.

hiffet	: Hafiflik, hoppalık.	ıyân	: Ayan olan.
hirâsân	: Korkan, çekinen.	ıyd	: Bayram.
hirmân	: Mahrumluk, nasipsizlik.	ıyş	: Geçinme.
hisâl	: Hasletler, huylar.	ıztırâr	: Mecburiyet.
hizlân	: Tek başına kalıp perişan olma.	i'lâ (et-)	: Yükseltmek.
hodgâm	: Bencil.	i'lâ	: Yüceltme.
hoş-bû	: Güzel kokulu.	i'mâl	: Yapma.
huccâc	: Hacılar.	i'tisâm	: Tutunma, yakınma.
huccâc-ı kirâm:	Saygın hocalar.	i'tizâr	: Özür beyan etme.
hufeyre	: Küçük çukur.	i'zâz	: Ağırılama.
hufre	: Çukur.	iane	: Yardım.
hufre-i nisyân:	Unutulmuşluk çukuru.	ibâd	: Allah'ın kulları, insanlar.
hulk	: Ahlâk, huy.	ibâhiyye	: Her şeyi mübah gören grup.
hulle	: Elbise.	ibdâ-ı bedf'	: Güzellikler yaratma (sanatı).
humâr	: İçkiden sonra gelen baş ağrısı.	ibnullâh	: Allah'ın oğlu.
hûn	: Kan.	ibrâ (et-)	: Zorlamak.
hûn-âbe	: Kanlı su.	ibrâm	: Aşırı ısrar.
hûr	: Huri.	ibtisâm	: Gülümseme.
hurâfât	: Hurâfeler.	icbâr	: Zorlama.
hurde	: Hurda.	iclâl	: Yücelik, kudret.
hurdebîn	: Büyüteç.	idlâl (et-)	: Sapıklığa yöneltme.
hurşîd	: Güneş.	igtinâm	: Zahmetsiz kazanç.
hurûc	: Çıkış, ayaklanma.	igtirâb	: Gurbete çıkma, gözden kaybolma, batma.
hurûş (et-)	: Coşmak.	iğmâz	: Göz yumma, görmez- likten gelme.
hurûşân	: Coşan.	iğtinâm (et-)	: Ganimet saymak, yararlanmak.
husûn	: Kaleler.	ihkâk	: Hak ettirmek.
huşû	: Allah'a korku ve sevgiyle bağlanmak.	ihmâl	: Süre verme.
hutebâ	: Hatipler.	ihtirâm	: Saygı.
hutûr	: Akla gelme.	ihtisâr	: Kısa, kısalma.
hutût	: Hatlar, sınırlar.	ihtisâs	: Duygulanma.
huzû'	: Alçakgönüllülük.	ihtizâr	: Can çekişme.
huzzâr	: Hazır olanlar.	ihtizâz	: Titreme.
hüccet	: Delil, senet.	ihvân	: Kardeşler.
hüve	: O.	ihzâr	: Hazırlama.
hüveydâ	: Açık, belli.	ikdâm	: Gayret.
I-İ		ikrar (et-)	: Tasdik etmek, kabul etmek, doğrulamak.
ıtlâk	: Bağımsızlık, özgürlük.		
ıttirâd	: Birbirini izleme, monotonluk.		

iktihâm	: Göğüs germe.	ismet	: Namus.
iktisâb	: Kazanma.	istalâktit	: Sarkıt.
ilcâ	: Zorlama.	isti'câl	: Acele etme.
ilhâd	: Dinsizlik.	istiâb	: Tutma, içine alma.
iltimâât	: Pırıldılar.	istiğrâk	: Dalgınlık, durgunluk.
iltivâ	: Kırışık.	istiğrak	: Kendinden geçme.
im'ân	: Dikkat, ibret.	istihâle	: Değişme.
imhâl	: (Cezalandırmadan önce) Süre verme.	istihkar (et-):	Hor görmek.
imrâr	: Geçirme.	istikhân	: Bir şeyin özünü, kökünü araştırma.
imsâk	: Cimrilik, bir şeyden el çekme.	istikrâh	: Tiksinme.
in'ikâs	: Aks etme, yansıma.	istikşâf	: Olup biteni araştırma.
inayet ola	: Allah versin.	istîmân (et-):	Aman dilemek.
incizâb	: Cazibeye kapılma.	istimdâd	: Yardım dileme.
ind	: Yan.	istinâf	: Mahkemece verilen bir hükmü üst mahkemeye gönderme
infâk	: Geçindirme.	istinfâf	: Hafife alma.
infiâl	: Gücenmek.	istinkâh	: Nikâhlama.
infirâd	: Yalnız olma.	istirdâd	: Geri alma.
inhidâm	: Yıkılma.	istiskâl	: Varlığandan hoşlanma, küçümseme.
inhilâl	: Çözülme, dağılma.	işhâd	: Şahit gösterme.
inhimâk	: Üzerine düşme.	işrâk	: Doğma, ışıldama, ışıklandırma.
inhitât	: Düşme, çökme.	iştiâl	: Parlama.
inkıyâd	: Boyun eğme.	it'âb	: Yorma.
inkisâf	: Parlaklığın sönmesi.	itikâf	: Bir yere kapanıp ibadetle vakit geçirme.
inkisâr	: Kırılma, parçalanma.	itminân	: 1- Güvenme. 2- Başa kakma.
insilâh	: Sıyrıлма.	iyâzen billâh	: Allah korusun.
inşâd (et-)	: Seslendirmek.	iyâzen	: Sığınarak, iltica ederek.
inşirâh	: Ferahlama.	izâm	: Kemikler.
intâş	: Bitkinin yeşermesi.	izâr	: Yanak.
intibâ	: İz bırakma.	izmihlâl	: Yok olma.
intibâh	: Uyanıklık.	izz ü nâz	: Nazlanma.
ircâ	: Döndürme.	izzet	: Yücelik, ululuk.
irtidâd	: İslâm dininin dışında bir dine girme.		
is'âf	: Dileği yerine getirme.		
îsâr	: Saçmak.		
iskandil	: Suyun derinliğini ölçen alet.		
iskât	: Susturma.	J	
iskolâstik	: Skolastik.	jâle	: Çiğ.

K

- ka'r : Derinlik.
kabâil : Kabileler.
kâdiasker : (Kazasker) Osmanlı Devleti'nde ilmî ve adlî yüksek rütbe.
kadîd : Çok zayıf, iskelet.
kadîm : Eski.
kağşamak : 1- Eskimeden dolayı ek yerleri oynamak.
2- Yıkılacak gibi olmak, köhnemek.
kâil : Söyleyen.
kâim (ol-) : Durmak, kalıcı olmak.
kalçın : Kalçaya kadar çıkan çorap.
kalîçe : Halı.
kamer : Ay.
kandîl-i târ : Karanlık, sönük kandil.
kanî (ol-) : Yetinmek.
kâr ü bâr : İş-güç.
kârbân : Kervan.
karha : Yara.
karî : Okuyucu.
karîb : Yakın, benzer.
kârzâr : Savaş, kavga.
kasaîd : Kasideler.
kasem : Yemin.
kavâfil : Kafileler.
kayser : Bizans krallarının unvanı.
kebâir : Büyük şeyler.
kedd-i yemin: El emeği.
kehkeşân : Samanyolu.
kehle : Bit.
kehvâre : Beşik.
kemâl-i vecd: Tam bir coşkunluk.
kemîne : Alçak, değersiz.
kesret : Çokluk, tasavvufta dünya ile alakalı her şey.
keşşâf : Çok keşif yapan.

- ketîbe : Kalabalık, topluluk.
kevn : Olma, var olma, varlık, mevcudiyet.
kıtâl : Öldürme.
kıyâm : 1- Ayağa kalkma, ayaklanma.
2- Yükselme.
kibâr : Büyükler, ulu, seçkin kişiler.
kisrâ : İran hükümdarlarının unvanı.
kiyâh : Ot.
kudret-i zerrîye: Atom kudreti.
kulzüm : Deniz.
kurâ : Köyler.
kurb : Yakınlık.
kurretü'l ayn: Gözbebeği.
kurûn : Asır, yüzyıl.
kutayre : Damlacık.
kutr : Yan, en.
kuvâ : Güçler, kuvvetler.
kuyûd : Kayıtlar.
kübrâ : Büyük, ulu.
kühen : Köhne.

L

- lâ akâl : En azımdan.
lâ yenkati : Sürekli.
lâ yezâl : Bitimsiz.
lağam : Bomba çukuru.
lahd : Mezar.
lâhik : Eklenen.
lahn : Ezgi.
lâht : Mezar.
lâhût : Ruhâniyet, maneviyat.
lâl : Dilsiz, sessiz.
lâmise : Dokunma.
lâne : Yuva.
lâşe : Leş, enkaz.
latîf : Güzel, hoş.
leb : Dudak.
lebbeyk : Buyurun, evet.

lebrîz : Taşan.
ledün : Allah'ın yanı.
leîm : Alçak, aşağılık.
lem'a : Parıltı.
lem'a-dâr : Parlak, parıltılı yer.
lemeân : Parıldama.
lemeât : Parıltılar.
lemhâ : 1- Bakış. 2- Parlama.
lems : Değme, dokunma.
lenfâî : Kansız, zayıf, tembel,
lenfatik.
lerzân : Titreyen.
levh-i zi-rûh: Canlı tablo.
levs : Bulaşık, pislik.
levsiyyât : Pislikler.
leyâl : Geceler.
leyâl-i târ : Karanlık geceler.
leyl : Gece.
leyl-âkîn : Gece rengi.
libre penseur: Özgür düşünceli.
lihye : Sakal.
likâ : Çehre.
livâû'l-hamd : İslâm sancağı.
lübb : Öz.
lucce : Dalga.
lucce-i rahmet: Allah'ın merhamet
dalgası.

M

mâkablî : Öncesi.
mâmelek : Bütün mülk.
ma'ber : Geçit.
ma'bûd : Allah, tanrı.
ma'dûd : Sayılı.
ma'mûre : Bayındır.
ma'reke : Savaş alanı.
ma'tûh : Bunak.
mâder : Anne.
mâfât : Kaybedilmiş şeyler.
mâfihâ : İçindeki.
magmûm : Gamlı, kederli.
mâh : Ay, ay yüzlü.

mahallât : Mahalleler.
mahdûd : Sınırlı.
mahkûmîn : Mahkûmlar.
mahmil : Fil, deve vb.nin sırtına
konan, kulübeyi
andıran.
mahmûm : Ateşli, sıtmalı.
mahmur : Yarı sarhoş, uykulu.
mahsûr : Çevrili, kuşatılmış.
mahz : Saf, halis, sırf.
mâil : Meyilli.
makâl : Söz.
makber : Mezar.
makhûr : Kahra uğramış.
makhûr-ı celâl: Büyüklük ve
kuvvetle kahretme.
makrûn (ol-):Bağlı olmak,
desteklenmek.
makrûn : Yakın.
maksûd-ı mehîb: Büyük, yüce
maksat.
maksûre : Camilerde etrafı par-
maklıklıklı yüksek yer.
makta : Kamış kalemlerin yon-
tulduktan sonra uçları-
nın üzerine yatırılarak
kesildiği âlet.
maktel : İdam, ölüm alanları.
maktûl : Öldürülen.
mama : Beyoğlu'nda bir sefa-
hat yeri.
manzar : Manzara.
maraz : Hastalık.
masârif : Masraflar.
mâsivâ : 1- Dünyevî varlıklar,
maddî dünya.
2- Allah'tan gayri
her şey.
masnû' : Sanat eseri.
masnûât : Sanat eserleri.
masrûf : Harcanmış.
matlûb : İstenmek, arzu
edilmek.

matvî	: Dürülmüş, kıvrılmış.	mektûm	: Gizli, saklı.
mazîk	: Dar yer.	mel'abe	: Oyun, oyuncak.
mazi-yi mehîb	: Şanlı tarih.	melâhat	: Güzellik.
mazlûmîn	: Mazlumlar.	melâl	: Üzüntü.
me'kûl	: Yiyilen.	melekût	: Melekler âlemi.
me'lûf	: Alışık.	memâlik	: Ülkeler.
me'men	: Güvenilir yer.	memât	: Ölüm.
me'mûl	: İstek.	memdûd	: Uzun.
me'nûs	: Alışık.	memnû	: Yasak.
me'vâ	: Ülke, sığınılacak yer.	memsûh	: Çirkinleşmiş.
meâd	: Son.	menâbi	: Kaynaklar.
meâl	: Anlam.	menâr	: Minare.
meâlim	: Alâmetler, işaretler.	menba'	: Kaynak.
mebâdî	: Başlangıç.	menhûs	: Uğursuz.
mebhût	: Şaşkın.	menşe'	: Kaynak.
mebzûl	: Bol.	menzil	: Durak.
meccanen	: Ücretsiz.	menzil-i aksâ	: En son, en uzak nokta.
mecmû'	: Hepsi.	mer'î	: Yürürlükte olan.
mecrûh	: Yaralı.	merâhil	: Duraklar.
medâris	: Medreseler.	merâhim	: Merhametler.
medfen	: Mezar.	merâret	: Acı.
medhûl	: Ayıplanmış.	merâtib	: Mertebeler.
medhûş	: Dehşete düşmüş.	merâyâ	: Aynalar.
medîd	: 1- Uzun, uzun süren 2- Devamlı, sürekli	merbût	: Bağlı.
medyûn	: Borçlu.	merd	: Kişi.
mefâhir	: Övünülecek şeyler.	merdûd	: Reddedilmiş.
mefkûd	: Kayıp, yok.	merdüm	: Gözbebeği.
mefkûf	: Bağlı.	merkad	: 1- Uyuyacak yer. 2- Mezar.
meflûc	: Felçli.	mersûs	: Birbirine kenetlenmiş, kurşunla birbirine bağlanmış.
mehâlik	: Helâk edici şeyler, tehlikeler.	mesâcid	: Mescitler.
mehcûr	: Unutulmuş, uzak kalmış.	mesâib	: Felaketler.
mehd	: Beşik.	mesâvî	: Kötülükler.
mehîb	: Büyük, yüce, heybetli.	mesdûd	: Kapalı.
mekânet	: Metânet.	meskenet	: Miskinlikler.
mekîn	: Oturan, yerleşen.	mestûr	: Örtülü.
meknûn	: Gizli.	meş'alkeş	: Meşale taşıyan.
mekr	: Hile.	meşâil	: Meşaleler.
meksem	: Suyun kollara ayrıldığı yer.	meşâm	: Burun.
		meşbû	: Ağzına kadar dolu.

meşcere	: Ağaçlık, orman.	muarrâ	: Münezzehe.
meşhed	: Şehitlik.	muattal	: Battal, kullanılmaz.
meşher	: Sergi.	muazzez	: Değerli.
meşhûd (ol-):	Görölmek.	mubassır	: Öğrencinin disiplinini gözleyen görevli.
meşhûdât	: Gözlemler, izlenimler.	mûcez	: Kısa ve özlü yazı.
meşhûn	: Dolu.	mudhik	: Gülünç.
meşîme	: Döl yatağı.	mugaddî	: Besleyen.
meşîyyet	: Kader.	mugaylanzâr:	Dikenlik.
meşy	: Yürüme.	mugber	: Kırgın, gücenik.
metâli'	: Güneşin doğuşu.	muhâcim	: Saldıran, hücum eden.
metâlib	: İstekler.	muhakkar	: Hakarete uğramış, aşağılanmış.
mev'ûd	: Vaad edilen.	muhammer	: Yoğrulmuş, mayalanmış.
mevcâmevç:	Dalga dalga.	muharrib	: Tahrip eden.
mevcât	: Dalgalar.	muhât	: Kuşatılmış.
mevdû'	: Emanet edilen.	mûhiş	: Korkutan.
mevecat	: Dalgalar.	muhrik	: Yakıcı.
mevhum	: Kuşuklu; gerçekleşeceği kesin olmayan.	muhtâriyyet:	Özerklik, bağımsızlık.
mevhûme	: Hayalî.	muhtasar	: Kısa.
mevkîb	: Alay, kafiye.	muhtazar	: Can çekişen.
mevkib-i şâdf:	Sevinç alayı.	muhtekir	: Vurguncu.
mevkif	: Durak.	mukassî	: Kasvetli, sıkıcı.
mevkût	: Süreli, periyodik.	mukîm	: Oturan, seferi olmayan.
mevsûk	: Belgelenmiş.	mûmâileyh	: Adı geçen.
mevvâc	: Dalgalandan.	musâb	: Musibete uğramış.
mevzûn	: Ölçülü.	musâfât	: Samimiyet, dostluk.
mezâhim	: Ezizyetler, sıkıntılar.	musaggar	: Küçültölmüş.
mezbûhâne	: Son ümitle.	musahhar	: Büyölenmiş, tesir altına alınmış.
mezellet	: Aşğıılanma.	musallî	: Beş vakit namazına devam eden.
mezrûât	: Ekinler.	musannâ	: Sanatlı, ustaca.
mi'râc	: Göğge yükselme.	muslih	: İslah eden, düzelten.
mihmân	: Misafir.	mutâ	: Boyun eğilen.
mihr	: Güneş.	mutarrâ	: Koku saçan.
mihribân	: Sevilen, dost.	muteazzım	: Büyöklük taslayan.
mînâ	: Mavi.	muvahhid	: Allah'ın birliğine inanan.
miskal	: Yirmi dört kıratlık ağırlık ölçüsü.	muvakkat	: Geçici.
mîzbân	: Misafiri ağırlayan kimse, ev sahibi.		
mu'cez	: Kısa.		
muallâ	: Yüce.		
muallem	: Eğitilmiş.		

muvakkit	: Saatin doğruluğunu tayin eden memur.	mün'adim	: Yok olan.
muzî	: Parlak.	mün'atîf	: Dönen.
muzlim	: Karanlık.	münâzaa	: Kavga.
muzmahil	: Göçen, yıkılan.	münbasit	: Şen, ferah.
muzmer	: İçte gizlenen şey.	müncelf	: Parlayan.
muztarr	: Çaresiz, zorlanmış.	müncemid	: Donmuş.
mübâhî	: Mağrur.	mündehiş	: Dehşet içinde olan.
mübdî	: İcat eden, yoktan var eden, başlatan.	mündemiç (ol-)	: İçinde bulunmak.
müberraât	: İyilikler.	münevver	: Aydınlik, nurlu.
mübeşşer	: Müjdelenmiş.	münevvim	: Uyku veren.
mübhem	: Belirsiz.	münfafil	: Gücenik.
mübrim	: Acil, zorlayan, anlamsız sözlerle can sıkan.	münhânî	: Eğri.
mübtezel	: Alçak, rezil.	münhasır	: Sınırlı.
mübtezel	: Alçakça, aşağılık.	münhemik	: Bir işin üzerine çok düşen.
mücâhedât	: Savaşlar.	münkad	: Bağlı, boyun eğen.
mücellâ	: Parlak, cilalı.	münkasim	: Bölüştüren.
mücmel	: Veciz, öz.	münkesir	: Kırık.
müdâfaât	: Müdafalar.	müntehâ	: Son, sonuç.
müdekkik	: Tetkik eden, inceleyen.	müreccah	: Tercih edilen.
müderrişîn	: Müderrisler.	mürted	: Dinden çıkmış.
müebbed	: Ebediyen.	müsahhar (et-)	: Tâbî kılmak, emrine vermek.
müeddâ	: Eda edilen, mana.	müsellâh	: Silahlı.
müeyyed	: Sağlam, kat'î.	müsel sel	: Sıralı, dizili, zincirleme.
müfâd	: Mana, kavram.	müsevvif	: Savsaklayan, işi yarına bırakan.
müfârık	: Ayrılan.	müseyyeb	: Üşengeç, uyuşuk.
müfîd	: Yararlı.	müsin	: Yaşlı.
müftakir	: Yoksul, muhtaç.	müstâcel	: Çarçabuk, aceleyi gerektiren.
mühaykel	: Heykel gibi, iri yarı.	müstâğrak	: Kendinden geçen, dalmış.
mühyyâ	: Hazır.	müstahâse	: Fosil.
mühyyic	: Heyecan veren.	müstahsil	: Elde eden, üreten.
mühlik	: Öldürücü.	müstatil	: Uzayan, dikkörtgen.
mühmel	: İhmale uğramış.	müsteâr	: İğreti.
mükevvenât	: Yaratılan şeyler.	müstehlik	: Tüketici.
mülevves	: Kirli, pis.	müşerrih	: Operatörlük eden.
mülhid	: İnançsız.	müşeyyed	: Sağlam.
mültecâ	: Sığınılacak yer.	müşir	: Mareşal.
mümâs	: Dokunan.	müşrikîn	: Müşrikler.
mümteni'	: İmkânsız.		

müştak : Türemiş.
mütebassıs : Yaltaklanan.
mütedennî : Gerileyen.
mütefelsif : Felsefe yapan.
mütefennin : Fen sahibi.
mütehâlif : Birbirine aykırı.
mütehevvir : Kızgın.
müteheyyic : Heyecanlı.
mütekaid : Emekli, eski.
mütenâzır : Birbirine bakan,
simetrik.
müteneffir : Nefret eden.
mütevâlî : Birbirini izleyen.
müttekâ : Asa.
müvekkel : Vekil olmuş.
müverrih : Tarihçi.
müzâheme : Sıkıntı verme.
müzâhim : Sıkıntı veren.
müzebzeb : Karışık, bozuk.
müzic : Usandıran.

N

nâfi : Faydalı.
nagamât : Ezgiler, nağmeler.
nâgehân : Ansızın.
nâhak : Haksız yere.
nahvet : Gurur.
nâim : Uyuyan.
nâkâm : Mutsuz.
nakkâd : Bir şeyin iyisini
kötüsünden ayıran.
nakkâd-ı idrâk: Ayırt edici, seçici
kavrayış.
nâkûs : Kilisede çalınan çan.
nâkus-ı izmihlâl: Felâket çanı.
nakz : Bozma.
nâle : İnilti, feryat.
nâle-i hâmûş: Sessiz inilti.
nâle-serâ : İnleyen.
nâmahdût : Sınırsız.
nâmütenâhi : Sonsuz.
nân : Ekmek.

nâr : Ateş.
nâs : İnsanlar.
nâsiye : Alın.
nâsût : İnsanlık.
nâtıka : Konuşma yeteneği.
nâyâb : Bulunmaz.
nâzân : Nazlı.
nazar : Bakış.
nâzenîn : Cilveli güzel.
nazra : Bakış.
nebât : Bitki.
nebeân : Pınar suyunun yerde
kaynaması.
nebûd u bûd: Yokluk ve varlık.
necât : Kurtuluş.
necîb : Asil.
necm : Yıldız.
nedîme : Arkadaş, dost.
nef' : Menfaat, yarar.
nefh : Üfleme, ötme.
nefha : Soluk, esinti.
nefrin : Lanet okuma.
nefs-i emmâre: Emredici nefis.
nehâr : Gündüz.
nehy : Yasaklama.
nekâl : Azap.
nekbet : Talihsizlik, felaket.
nesc : Doku.
nesîm : Sabah yeli.
nesr-âyîn : İnci yağdıran.
nevâ : Ses, inilti.
nevâdir : Nadir olan şeyler.
nevâhî : Yasaklar.
nevâsâz : Ses veren.
nevâzil : Nezle.
nevbahâr : İlkbahar.
nevha : İnleme, ağlama.
nevîn : Yeni.
nevmîd (et-): Ümitsizliğe düşürmek.
nevvâr : Parıldama.
nezle-i sadriyye: Göğüs nezlesi.

nısf : Yarı.
nısf-ı kutr : Yarıçap.
niğâh : Bakış.
niğâh-ı sîmîn: Gümüş (renkli) göz.
niğehbân (ol-): Bakmak; izlemek.
nigenbân : Seyreden, bakan, bekçi.
nihâlân : Fidanlar.
nihân : Saklı.
nikab : Peçe, yüz örtüsü.
nikat : Noktala.
nilgûn : Mavi renkli.
nîm : Yarı.
nîrân : Ateşler.
nisvân : Kadımlar.
nisyân : Unutma.
nişîmen : Oturacak yer.
nişîmengâh : Yerleşme yeri.
nitâk : Kuşak.
nukûş : Nakışlar.
nûşîn hâb : Tatlı uyku.
nücûm-ı gîsûdâr: Kuyruklu yıldızlar.
nücûm-ı lâmia-zâ : Parlayan yıldız-

lar.

nühûfte : Gizli.
nümâyân : Görünen.
nüşûr : Yeniden dirilme.
nüvişt : 1-Yazı. 2- Örlümüş in-
ce şerit.

P

pâk : Temiz.
pâkize : Lekesiz.
pâmâl (et-) : Ayakaltına almak;
yıkmak.
pâmâl : Ayakaltında kalmış.
pâyân : Son.
pehnâ : Genişlik.
penâh : Sığınak.
perde-i mektûm-ı adem: Yokluğun
gizli perdesi.
perde-pûş : Perde örtülü.

per-küşâ : Kanat açan.
perrân : Uçan.
perûkâr : Berber.
pervâ : Korku, sakınma,
çekinme.
pesmânde : Artık.
pey : Ard, arka.
peyâm : Haber.
peymâne : Kadeh.
peyveste : Ulaşmış.
pinhân : Gizli.
pîr : İhtiyar.
-pîrâ : Süsleyen.
pîrâye : Süs.
piş : Ön.
pîşgâh-ı izzet: (Allah'ın) yüce hu-
zur(u).
pîş-i celâl : Yüceliğin, büyüklüğün
önü.
pür-sürûd-ı şebâb : Gençlik
neşesiyle dolu.

R

ra'd : Gök gürültüsü.
ra'sân : Titreme.
ra'se : Titreyiş.
ra'sedâr : Titreyen, ürken.
râci' (ol-) : Dönmek, üzerinde
olmak.
râh : Yol.
rahnedâr : Yıkığı, gediği olan,
zarar gören.
raksân : Oynayan.
râmih : Parlak bir yıldız.
râsih : 1- Sağlam, metin.
2- İlimde derinleşen,
otorite.
râsihîn : Temeli kuvvetli
olanlar.
râyet : Sancak, bayrak.
râyic : Geçerli.
râz : Sır.

râzdân : Dost, sırları bilen.
 re's : Tepe noktası.
 rebî' : Bahar.
 rebî' : Bahara ait.
 recül : Adam.
 refik : Arkadaş.
 refref : Vasıta.
 refâtâr : Gidiş, yürüyüş.
 rehâkâr : Kurtarıcı.
 reh-güzâr : Yol üzeri.
 reh-nümâ : Kılavuz.
 rehzen (ol-) : Yol kesmek.
 remîm : Çürük.
 reng-i sivâ : Başka renk.
 reng-i zılâl : Gölge(li) renk.
 revâbit : Rabitalar.
 revzen : Pencere.
 reyb : Şüphe, kuşku.
 reyyân : Suya kanmış.
 rezâil : Rezillikler.
 rezmgâh : Savaş alanı.
 ric'ât : Dönme.
 ricâl : Adamlar.
 ridâ : Örtü.
 ridâpûş : Örtülü.
 ridâ-yı leyl : Gece örtüsü.
 rie : Akciğer.
 rîkistân : Kumluk.
 rikkat : Acıma, merhamet.
 rindân : Rint kişiler.
 riyâh : Rüzgârlar.
 rûh-ı edyân : Dinlerin ruhu.
 ruh-ı ser bâz : Özgür ruh.
 rû-nümâ (ol-) : Görünmek.
 rû-nümûn (olmak) : Yüz göstermek.
 rûz : Gün.
 rûchân : Üstünlük.
 rûçhan : Üstünlük.
 rûkûdet : Durma, durgunluk.
 rûsûh : Maharet, derinliğine bilgi.

S

sa'y : Çalışma.
 sa'y-i belîğ : Sıkı, çok çalışma.
 sabâhât : Güzellik.
 sabâvet : Çocukluk.
 sabîh : Güzел.
 sâbih : Yüzen.
 sadme : Çarpma.
 sadr : Göğüs, sine, esas.
 saff-ı niâl : Ayakkabılık.
 safîr : 1- Ötüş, ince ses, kuş
 ötüşü.
 2- Sağlam yapı,
 kurşunlanmış.
 sâha-i garbâ : Yeryüzü, dünya.
 sâha-i medhûş : Ürkütücü alan.
 sahâif : Sayfalar.
 sâhib-kıran : Daima başarı kazanan
 ve talihi.
 sâhir : Büyüleyici.
 sâhir : Uyanık.
 sahn : Sahne, avlu.
 sahne-i deycûr : Karanlık alan.
 sâil : Soran, dilenci.
 sâim : Oruçlu.
 sakatât : Yanlışlar.
 sakbe : Delik.
 sakf : Çatı.
 sakîl : Sıkıntılı, çirkin.
 sâl : Yıl.
 sâlhane : Mezbaha.
 sâl-hurde : Eski.
 salîb : Haç.
 sâlis : Üçüncü.
 salvele : Hz. Peygamber'e salât ü
 selâm getirme.
 sâ mân : Servet, zenginlik.
 samed : Allah'ın sıfatlarından
 biri. Hiçbir şeye
 muhtaç olmayan.
 samediyet : Kimseye muhtaç
 olmama (Allah için).

samim-i yâd: Hatıra derinliği, derin hatıra.
sâmit : Sessiz.
samt : Sessizlik.
samût : Sessiz.
sanem : Put.
sâni : İkinci.
sâni' : Yaratıcı.
sâniha : Akla gelen şeyler.
sarây-ı mînâ: Gökyüzü.
sârbân : Deveci.
sârî : Bulaşıcı.
sath : Düzlük, yüzey.
satvet : Ezici kuvvet.
sayd : Av.
sâyegâh : Gölgelik.
sayha : Nara, bağırma.
sebbâh : Yüzücü.
sebz : Yeşil.
sefilân : Sefiller.
sefîne : Gemi.
sehâb : Bulutlar.
seher-hîz : Erken kalkan.
sekâmet : Sakatlık, yanlışlık.
sekrân : Sarhoşluk.
sell : Çıkarma.
semâ-güzîn : Gökte dolaşan.
semûhî : Cömertlik.
semûm : Sıcak çöl rüzgârı.
sengîn : Taştan yapılmış.
seng-zâr : Taşlık.
ser : Baş.
serâçe : Evceğiz.
serâir : Sırlar.
ser-âmed : En önde.
serâpâ : Baştan başa.
ser-bâz : Yiğit, cesur.
sereyân : Dağılma, yayılma.
ser-fürû : Baş eğme.
serîan : Süratle.
serîr : Taht.
sermedî : Sürekli.

sermediyyet: Süreklilik.
ser-nigûn : Baş aşağı, tepe takla.
ser-nüvişt : Macera.
serv-i sîmin: Gümüş (renkli) servi.
sevad-nâme: Kara yazı.
sevâik : Yıldırımlar.
sevdâvî : Sevdalı.
seyf : Kılıç.
seyf-i teaddî: Zulüm kılıcı.
seyl-âbe : Sel suyu.
seyyâl : Akıcı, akıp giden.
seyyâre : Gezegen.
seyyie : Günah.
sıfru'l-yed : Eli boş.
sıcn : Hapishane.
sıdre-pervâz: Uzaklara uçan.
simâh : Kulak.
sîmîn : Gümüş gibi.
sîn : Yaş.
sîne : Göğüs.
sîne-çâk : Göğsünü parçalayan.
sîne-fikâr : İç tırmalayan.
sîne-i deycûr: Karanlığın kucağı, içi.
sîrâc : Kandil.
sirişk : Gözyaşı.
sitâre : Yıldız.
sivâ : Allah'tan başkası.
siyânet : Koruma.
subbûh : Tenzih olunan.
subh : Sabah.
subh-ı bekâ : Sonsuz, ebedî sabah.
sufûf : (Namaz) saflar(ı).
suhûr : Kayalar.
sun' : 1- Sanat.
2- Yaratma, yaratış.
3- Yaratılmışlar evreni.
sûr : Düğün.
sûz u güdâz: Yanıp yakılma.
sûzân : Yakan, yakıcı.
sûziş : Yanık.
sübât : Uyku.
sücûd : Secdeler.

süfehâ : Sefih, değersiz kişiler.
sünûh : İçe doğma.
sünûhât : İlhamlar, düşünceler.
sürûd : Sevinç, neşe, cıvıltı.
sütire : Örtü, perde.
süvâr : Binen, binici.

Ş

şâfi : Şifa veren.
şâhika : Zirve, doruk.
şâkirdân : Öğrenciler.
şe'n : İş.
şebâb : Gençlik.
şeb-çerâğ : Meşale.
şeb-gerd : Gece dolaşan.
şebîh : Benzer.
şebistân : Karanlık dünya.
şeb-nisâr : Karanlık saçan.
şedâid : Şiddetler, zahmetli durumlar.
şedd-i rahl : Yola çıkma.
şehbâl : Kanat.
şehdâne : Büyük, değerli inci.
şehîk : İçe doğru nefes alma.
şehkâr : Şaheser.
şehlâ-nigâh : Yan bakış.
şehper : Kanat.
şehrâh : Ana yol.
şehrâyin : Donanma, şenlik.
şekl-i mâhiş : Korkunç şekil.
şekvâ : Şikayet.
şem : Işık, aydınlık.
şeme : Pek az.
şemîm : Güzel koku.
şenâat : Kötülük, iğrençlik.
şerâit : Şartlar.
şererbâr : Kıvılcım saçma.
şermsâr : Utangaç.
şetâret : Sevinç.
şevâhik : Zirveler, doruklar.
şevksûz : Şevk kıran.
şeydâ : Çılgın.

şeyda-yı terakkî : İlerleme aşığı.
şeyn : Leke, ayıp.
şi'ra : Bir yıldız.
şi'r-i şebab : Gençliğin şiiiri.
şikak : Ayrılık.
şikâk : Uyuşmazlık.
şikâr : Av.
şimâl : Kuzey.
şîrâze : Kitap ciltlerinin iki ucunda bulunan ibrişim örgü.
şirk : Tanrı'ya ortak koşma.
şitâb : Koşma.
şitâbân (ol-) : Koşmak.
şîven : Feryat.
şu'un : Olaylar.
şuaât : Işıklara.
şuarâ : Şairler.
şubbân : Gençler.
şuhûd : 1- Şahit olma.
2- Allah'ı görme.
şukûfe-zâr : Çiçek bahçesi.
şûrezâr : Çorak yer.
şûrid : Karişik.
şûrîde : Perişan.
şümûs : Güneşler.
şütürbân : Deveci.
şüûn : İşler.
şüyûh : Şeyhler.

T

ta'dâd (et-) : Saymak.
ta'mîk : Derinliğine araştırma.
ta'ûn : Veba.
ta'zîb : İşkence etme.
tâb : Güç, kuvvet.
tâbân : Parıldayan.
tağyîr : Bozma.
tahaccür : Taşlaşma.
tahallüf : Uygunsuzluk.
tahallül : Bozulma.
taharrî : Arama, araştırma.

tahassüsat	: Duygulanmalar.	tebâh	: Kötü, berbat.
tahattur	: Hatırlama.	tebellür	: Bilinme, tanınma, ortaya çıkma.
tahlîs	: Kurtarma.	tebzîr	: Har vurup harman savurma.
tahrîr	: Yazım.	tecebbür	: Büyükleme.
taht	: Alt.	teceddüd	: Yenilik.
tâir	: Uçan.	tecellüd	: Yalandan yiğitlik gösterme, ayak direme.
takyîd	: Kayıt ve şarta bağlama.	tecessüd	: Vücut hâline gelme.
talâkat	: Düzgün konuşma, nutuk.	tecessüm	: Cisimleşme.
tâli'	: Talih.	tedrîc	: Azar azar.
tamîm	: Yaygınlaştırma.	teemmül	: Düşünme.
tanassur	: Hristiyan olma.	teeyyüd (et-)	: Gerçekleşmek.
tanîn	: Tınlama.	tefâsir	: Tefsirler.
tanzîr (ol-)	: Örnek, model olmak.	tefâvüt	: Ayrılık.
târ	: Karanlık.	tefâzul	: 1- Fark. 2- Faziletli.
tarabsâr	: Neşe ve sevinç veren, nağme düzen.	tefrika	: Ayrılık.
tarafeyn	: İki taraf.	teftîh	: Geçirme.
tarîk	: Yol.	tefvîz	: Havale etme.
tarrâka	: Gök gürlütüsü, gümbürtü.	tegâfûl	: Göz yumma.
tasannu'	: Sanat.	tegallüb	: Zorbalık.
tatlîk	: Boşamak.	tegâlûf (et-)	: Bilerek göz yummak.
tatyîb (et-)	: Gönlnünü hoş etmek.	tehaccür (ey-)	: Taşlaşmak, taş kesilmek.
tatyîb	: İyi davranma.	tehallül	: Ayrışma.
tayf	: Korkudan görülen hayal.	tehâlûf	: Ayrılık, muhalefet.
taylasan	: Sarığın omuzlara sarkan ucu.	tehâşî	: Sakınma.
tayy	: Geçme, dolaşma.	tehaşşüd	: Toplama.
tazallüm	: Yanıp yakılma, sızlama.	tehevvür	: Kızgınlık.
tazarru'	: Yakarış.	tehlîl	: "Lâ İlâhe İllallâh" sözünü tekrarlama.
teaddî	: Tecavüz, saldırı.	tehlile dalmak	: Kelime-i tevhîd çekmek.
teâlfî	: Yücelik, ululuk.	tehyîc	: Heyecanlandırma.
teâric	: Çıkıntı.	tehzîz	: Hareket ettirme, titretme.
teâtî	: Birbirine verme.	tekâlif	: 1- Kulfetler. 2- Teklifler.
teayyün (ver-)	: Görünür hâle getirmek.	tekallübât	: İnkılâplar, gelişmeler.
teb'îd	: Uzaklaştırma.		

tekerrür	: Tekrarlama.	tevâlî	: Sürme, devam etme.
tekrîm	: Saygı.	tevâzün	: Denkleştirme.
telâfif	: Girinti.	tevekkelnâ	: Allah'a sığındık.
telâkigâh	: Buluşma yeri.	tevkî	: Vesika, belge.
telâtum	: Dalgalanma.	tevsî	: Genişleme.
telvîs	: Kirlenme, pisletme.	tevzî (et-)	: Dağıtmak.
temâsil	: Timsâller.	tezâhum	: Sıkışma.
temdîd	: Uzatma, devam ettirme.	tezâhür	: Ortaya çıkma.
tenâhî	: Tükenme.	tezebzüb	: Kararsızlık, kargaşa.
tenâzur	: Simetri, birbirine bakma.	tezelzül	: Sarsılma, ırgalanma.
teneffür	: 1- Nefret etme. 2- Kaçınma, çekinme.	tezyîd	: Arttırma, çoğaltma.
tenevvür	: Aydınlatma.	tıfl	: Çocuk.
tenezzüh	: Gezinti.	tilmîz	: Öğrenci.
tenk	: Dar.	tûde	: Yığın.
tenkîl	: Uzaklaştırma, tepeleme.	tufûliyyet	: Çocukluk.
tenvîr	: Aydınlatma.	tuhfe	: Hediye, armağan.
terâne	: Makam, nağme.	tûl	: Uzunluk.
teressübât	: Tortular.	tulû	: Doğuş.
terkîm	: Ululama.	tuyûr	: Kuşlar.
tersîm	: Resmini yapma, şeklini çizme.	türâb	: Toprak.
ter-zebân	: Yeni şeyler söyleyen.	U-Ü	
terzîl	: Rezil etme.	udûl	: Sapma.
tesaddî	: Bir işe başlama.	udvân	: Düşmanlık.
tesâudât	: Yükselişler.	ufûl	: Sönme.
tesâvîr	: Resimler.	uhrâ	: Diğer.
teslîs	: Hristiyanların Tanrı'yı üçleme inancı.	uhuvvet	: Kardeşlik.
tesliye	: Teselli etme.	ukbâ	: Öte dünya.
tesmîm	: Zehirleme.	ukde	: Düğüm.
teşcî (et-)	: Cesaretlendirmek, yüreklendirmek.	ulûm	: İlimler.
teşettüt	: Dağılma, ayrılma.	umk	: Derinlik.
teşrîh (et-)	: Şerh etmek, anlamak.	ummân-ı şuûn	: Olaylar okyanusu.
teşrîh	: Açıklama, iskelet.	umûr	: İşler.
teşyî	: Uğurlama.	urefâ	: Ârif kişiler.
tevâbî	: Uydular.	urûc (et-)	: Yükselmek.
tevakkuf	: Durma.	uyûn	: Gözler.
		übüvvet	: Babalık.
		üdebâ	: Edebiyatçılar, yazarlar.
		üm	: Anne.
		ümmehât	: Analar.
		üstühan	: Kemik.

V

vâ esefâ	: Yazık yazık.
vâpes	: Geride olan, gerideki.
vâpesîn	: Son.
vâye	: Nasip, hisse.
vedâd	: Dostluk.
vedîa	: Emanet.
vefiyât	: Ölümler.
vehle	: An, dakika.
vehleten	: Ansızın, birdenbire.
vehm	: Vehim, düşünce.
vekâyî	: Vakalar.
verâ	: Arka, geri, öte.
verd	: Gül .
vesâit	: Vasıtalar.
vuhûş	: Yabani hayvanlar.

Y

yâd-âver	: Hatırlatan.
yâl ü bâl	: Boy pos.
ye'yûs	: Üzüntü.
yed	: El.
yek-rûze	: Bir gün, bir günlük, ömürsüz.
yeksân	: Yerle bir.
yeldâ	: Uzun.
yemîn	: Sağ.
yesâr ü yemîn	: Sağ ve sol; her taraf.
yesâr	: Sol.
yefmân	: Yetimler.
yuz	: Uyuz.

Z

zâde	: Oğul.
zahîr	: Yardımcı.
zâide	: Fazlalık.
zâir	: Ziyaretçi.

zalâm	: Karanlık.
zalûm	: Çok zalim.
zebân	: Dil.
zebûn	: Aciz, esir.
zebûn-ı hâb	: Uykuya yenik düşmek.
zefir	: 1- Nefes, rüzgâr. 2- Üfleme.
zemzeme	: Nağme.
zer	: Altın.
zerrât	: Zerreler.
zevcât	: Zevceler.
zevi'l-hayât	: Hayat sahipleri.
zevi'l-ukûl	: Akıl sahipleri.
zığın	: Geyik.
zılâl	: Gölgeler.
zılâl-ı âlem	: Gölgeler âlemi.
zill-i avâl	: Şaşkınlık gölgesi.
zill-i irfân	: Aydınlığın gölgesi.
zimâm	: Yular, dizgin.
zimmî	: İslâm devleti vatandaşı olup haraç veren.
zindegî	: Hayatta olma, dirilik.
zîr ü bâlâ	: Aşağı ve yukarı; yeryüzü ve gökyüzü.
zîr ü zeber	: Alt üst.
zîr	: Alt.
zî-rûh	: Canlı.
zî-şân	: Şan sahibi.
ziyâ	: Işık.
ziyâ-rîz	: Işık saçan.
zû-fünûn	: Fen sahibi, bilgili.
zulmet	: Karanlık.
zulmet-serâ	: Karanlık yer.
zulmet-serâ-yı menfûr	: Tiksindirici, karanlık yer.
zureyrât	: Zerreçikler.
zükûr	: Erkekler.